

ЗАТВЕРДЖЕНО»

Ректор

Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка

Євген СОБОЛЬ

«02» грудня 2025 р.

**Програми навчальних дисциплін
програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників у сфері
післядипломної освіти для осіб з вищою освітою**

Галузі знань: А Освіта

Спеціальність: А4.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Назва програми:

**«Формування навичок 4К на уроках української мови і
літератури в НУШ»**

**Назва навчальної дисципліни: Методика СОУП як інструмент розвитку навичок
майбутнього в учнів.**

Цільовий компонент: формування навички системно орієнтованого управління навчанням у контексті індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти й реалізації завдань формувального оцінювання навчальних здобутків.

Змістовий компонент: принципи системності організації діяльності: завдання – результат – зворотний зв'язок – корекція; принцип прозорості як засіб розвитку самостійності й уміння працювати на реалізацію мети; принцип індивідуальної траєкторії. Навички 4 К: комунікація, колаборація, критичне мислення, креативність

Процесуальний компонент: лекція-дискусія, практикум із роботи над методичними кейсами, розробка й аналіз педагогічних ситуацій

Результативний компонент:

ПРН 01 Знає ключові компетентності та наскрізні вміння, які мають бути сформовані в здобувачів освіти.

ПРН 02 Добирає різні методи й прийоми для навчання здобувачів освіти і способи представлення ними досягнутих результатів.

ПРН 03 Використовує комунікацію як інструмент формування у здобувачів освіти ціннісних ставлень.

ПРН 04 Застосовує в обговоренні освітніх, соціальних і життєвих проблем методики усвідомленого й емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації.

ПРН 05 Володіє навичками критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток здобувачів освіти, на прийняття рішень.

ПРН 06 Знає підходи до організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій.

ПРН 07 Здійснює власний професійний розвиток у контексті навчання впродовж життя.

Список рекомендованої літератури:

1. Гринько Т. О. Методика СОУП як інструмент розвитку навичок самостійного навчання в учнів середньої школи // Педагогічний дискурс. — 2021. — № 30. — С. 45–52.

2. Кричун Л. П. Особистісно орієнтоване навчання: технологія «мозкового штурму» в практиці навчання української мови й літератури в ЗЗСО. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. Випуск 205 (2023). с. 92–98 (<https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-205-13>).

3. Кричун Л. П., Бойко В. В. Штрихи до реалізації технології критичного мислення: мовно-літературний напрям. . *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, Випуск 220 (2025). С.213-217. (<https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-220>)

4. Мітра С. Навчальні середовища, що самоорганізуються: інновації в освіті майбутнього / пер. з англ. — Київ: Освіта Нова, 2018. — 164 с.

5. Петренко Л. В. Освітні технології майбутнього: компетентнісний підхід та інноваційні моделі навчання. — Харків: Ранок, 2019. — 188 с.

6. Фукуяма М. Майбутнє компетентностей: як змінюється освітній ландшафт у ХХІ столітті / пер. з англ. — Львів: Видавництво УКУ, 2020. — 224 с.

Назва навчальної дисципліни: Креативне письмо та сторителінг у рідномовному дискурсі

Цільовий компонент: Отримання знань про принципи, прийоми та техніки креативного письма; формування умінь створювати власні наративи, які відображають культурно-національні цінності; розвиток здатності використовувати сторителінг як педагогічний інструмент мотивації, комунікації та самовираження в освітньому процесі.

Змістовий компонент: поняття креативного письма та його жанрове розмаїття (есе, нарис, блог, поетичний текст, коротка проза, освітній сторителінг); елементи сторителінгу: герой, конфлікт, кульмінація, трансформація, емоційна напруга; український культурний контекст у творчому письмі (наративи ідентичності, мова як маркер культури); техніки розвитку уяви, асоціативного мислення та метафоричного письма; сторителінг як педагогічна стратегія (створення навчальних історій, сценаріїв уроків, інтерактивних завдань).

Процесуальний компонент: форми: інтерактивна лекція, творчі майстерні, воркшопи, тренінгові заняття, проєктна робота, **методи:** метод «вільного письма», сторителінг через образ, рольова гра, аналіз зразків українського художнього письма **засоби:** презентація, Google Docs для колективного письма, Padlet для створення «сторителінг-стіни», мультимедійні ресурси (відео-історії, подкасти).

Результативний компонент:

ПРН 01 Знає ключові компетентності та наскрізні вміння, які мають бути сформовані в здобувачів освіти.

ПРН 02 Добирає різні методи й прийоми для навчання здобувачів освіти і способи представлення ними досягнутих результатів.

ПРН 03 Використовує комунікацію як інструмент формування у здобувачів освіти ціннісних ставлень.

ПРН 04 Застосовує в обговоренні освітніх, соціальних і життєвих проблем методики усвідомленого й емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації.

ПРН 05 Володіє навичками критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток здобувачів освіти, на прийняття рішень.

ПРН 06 Знає підходи до організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій.

ПРН 07 Здійснює власний професійний розвиток у контексті навчання впродовж життя.

Список рекомендованої літератури:

1. Бабкіна К. Звичка писати: Книжка-зошит для роботи зі словом, натхненням та собою. Київ : Видавничий дім «КОМОРА», 2020. 136 с.
2. Лівін М. Сторітелінг для очей, вух і серця. Київ : Наш формат, 2020. 184 с.
3. Пиши сильно: практичні вправи, поради, теорія / упоряд. Litosvita. Київ : Пабулум, 2017. 240 с.
4. Холл К. Сторітелінг, який не залишає байдужим / пер. з англ. Оксани Олійник. Київ: Yakaboo Publishing, 2020. 240 с.
5. Фенько Н.М. Компоненти сторітелінгу в тревел-програмах регіональних філій Суспільного мовлення. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації.* Том 32 (71), №4 Том 3, 2021.С.245–249. DOI:[10.32838/2710-4656/2021.4-3/40](https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.4-3/40)
6. Фенько Н.М., Гундерук О.О. Інструменти креативного письма в медійному сторітелінгу. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика.* Том 35 (74) №3, Ч.2, 2024. С.128–133. DOI: [10.32782/2710-4656/2024.3.2/21](https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.3.2/21)

Назва навчальної дисципліни: Тріада компетентностей – розуміння тексту – уміння його аналізувати - уміння творити текст у контексті формування навичок критичного мислення.

Цільовий компонент: розкрити важливість компетентності «розуміння тексту» як основної компетентності, що «вироснується» літературною освітою; охарактеризувати досвід інших освітніх систем у навчанні цієї компетентності; обґрунтувати органічність взаємозв'язку компетентностей «розуміння тексту» – «уміння його аналізувати» – «уміння творити текст»

Змістовий компонент: Види тексту, які вивчаються в школі. Особливості розуміння кожного виду тексту. Розуміння змісту прочитаного як шлях до формування читацької компетентності. Розвиток критичного мислення в процесі засвоєння зазначеної тріади компетентностей. Засоби досягнення синергетичного ефекту в процесі засвоєння компетентностей «розуміння тексту» - «уміння його аналізувати» – «уміння творити текст». Технології традиційного, проблемного, ігрового та особистісно спрямованого навчання у розумінні тексту, в умінні його аналізувати та творити.

Процесуальний компонент: форми: інтерактивна лекція, тренінгові заняття; цілеспрямована самостійна робота; **методи:** проблемний виклад; дослідження в т.ч і у групах, створення алгоритмів, інтерактивні; **засоби:** презентація, інформаційні ТЗН.

Результативний компонент:

ПРН 01 Знає ключові компетентності та наскрізні вміння, які мають бути сформовані в здобувачів освіти.

ПРН 02 Добирає різні методи й прийоми для навчання здобувачів освіти і способи представлення ними досягнутих результатів.

ПРН 03 Використовує комунікацію як інструмент формування у здобувачів освіти ціннісних ставлень.

ПРН 04 Застосовує в обговоренні освітніх, соціальних і життєвих проблем методики усвідомленого й емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації.

ПРН 05 Володіє навичками критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток здобувачів освіти, на прийняття рішень.

ПРН 06 Знає підходи до організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій.

ПРН 07 Здійснює власний професійний розвиток у контексті навчання впродовж життя.

Список рекомендованої літератури:

1. Державний стандарт базової середньої освіти Режим доступу <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>

2. Модельні навчальні програми для 5-9 класів нової української школи Режим доступу <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovdzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>

3. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. Режим доступу <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934>

4. Професійний стандарт за професіями "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)" Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>

5. Енциклопедія освітніх технологій та інновацій. – Х. : «Основа», 2019.

6. Ключок Г.Д. Літературна освіта в новій українській школі: стратегія і тактика реформування // Дивослово - 2017. - № 1 - С.7-12;

7. Ключок Г.Д. Літературна освіта в новій українській школі: стратегія і тактика реформування // Дивослово - 2017. - № 2 - С.2 – 12;

Назва навчальної дисципліни: Комунікативні стратегії і тактики різних типів дискурсу.

Цільовий компонент: отримання знань про природу, структуру, типологію комунікації, типи дискурсів; тактико-стратегічний потенціал мовної комунікації, сутність комунікативної стратегії і комунікативної тактики, типологію комунікативних стратегій; про текст як результат та одиницю комунікації; про комунікативні стратегії і тактики різних типів дискурсу; специфіку реалізації стратегій і тактик міжособистісного спілкування; про національно-культурну специфіку мовленнєвого етикету, прояви етноспецифіки комунікативної поведінки; формування умінь створювати власні наративи, які відображають національно-культурні цінності, ураховують етноспецифіку мовної комунікації; аналізувати комунікативні ситуації, здійснювати комплексний комунікативний аналіз процесу спілкування.

Змістовий компонент: системний підхід до вибору стратегій, врахування цілей, цільової аудиторії, зв'язок комунікаційної діяльності із загальними організаційними цілями; принцип індивідуальної траєкторії.

Процесуальний компонент: форми: інтерактивна лекція, тренінгові заняття, моделювання ситуацій, проєктна робота; **методи:** аналіз дискурсу, опитування, анкетування, спостереження, рольова гра, аналіз зразків різних дискурсів, аналіз комунікативних ситуацій; **засоби:** презентація, мультимедійні ресурси (відео-історії, подкасти).

Результативний компонент:

ПРН 01 Знає ключові компетентності та наскрізні вміння, які мають бути сформовані в здобувачів освіти.

ПРН 02. Добирає різні методи й прийоми для навчання здобувачів освіти і способи представлення ними досягнутих результатів.

ПРН 03. Використовує комунікацію як інструмент формування у здобувачів освіти ціннісних ставлень.

ПРН 04. Застосовує в обговоренні освітніх, соціальних і життєвих проблем методики усвідомленого й емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації.

ПРН 05. Володіє навичками критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток здобувачів освіти, на прийняття рішень.

ПРН 06. Знає підходи до організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій.

ПРН 07. Здійснює власний професійний розвиток у контексті навчання впродовж життя.

Список рекомендованої літератури:

1. Глущенко А. Комунікативні стратегії і мовленнєві тактики для аналізу дискурсу. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. 2022. С. 25–32. URL: <file:///C:/User%82%D1%82%D1%96-582376-1-10-20220225-5.pdf>

2. Демешко І. М., Величко В. А., Олексієнко А. В. Вплив штучного інтелекту на розвиток лінгвістичних досліджень: нові підходи та виклики. *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 33. Том. 1. 2024. С. 37–42. URL: http://www.zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/33/part_1/8.pdf

3. Демешко І. М., Тарасюк Л. М., Зінченко В. М. Лінгвістичний аналіз тенденцій у використанні української мови в науковому та освітньому дискурсах. «Вісник науки та освіти» (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»). Випуск № 2(32). 2025. С. 244–259. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/20871>

4. Leleka T., Demeshko I., Kapitan T., Apalat H., & Maksymova O. Association Fields of The Concept of “Ukraine”: A gender Aspect. ATI, Belgium Dragoman Journal of Translation Studies Issue 18, 2025. Pp. 264–291. URL: https://www.dragoman-journal.org/articles/associ_85878321 (Scopus).

5. Марченко О.М., Демешко І.М. Аналіз рекомендацій Євгена Маланюка українському суспільству як подолати «хворобу» малоросійства. «Вісник науки та освіти» (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»). Випуск № 1(31). 2025. С. 2227–2241. URL: file:///C:/Users/.ADMIN-E01673CCV/Downloads/D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA_1_31_2025.pdf

6. Посмітна В. В. Комунікативні стратегії та тактики мас-медійного дискурсу в аспекті потенційної загрози деструктивного мовного впливу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 39. Т. 3. С. 123–126. URL: http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v39/part_3/30.pdf

Назва навчальної дисципліни: Стратегії групової роботи з української мови та літератури в позаурочний час

Цільовий компонент: формування навички системно орієнтованого управління навчанням у контексті індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти й реалізації завдань формувального оцінювання навчальних здобутків.

Змістовий компонент: принципи системності організації діяльності: завдання –

результат – зворотний зв'язок – корекція; принцип прозорості як засіб розвитку самостійності й уміння працювати на реалізацію мети; принцип індивідуальної траєкторії. Навички 4 К: комунікація, колаборація, критичне мислення, креативність

Процесуальний компонент: лекція-дискусія, практикум із роботи над методичними кейсами, розробка й аналіз педагогічних ситуацій

Результативний компонент:

ПРН 01. Знає ключові компетентності та наскрізні вміння, які мають бути сформовані в здобувачів освіти.

ПРН 02. Добирає різні методи й прийоми для навчання здобувачів освіти і способи представлення ними досягнутих результатів.

ПРН 03. Використовує комунікацію як інструмент формування у здобувачів освіти ціннісних ставлень.

ПРН 04. Застосовує в обговоренні освітніх, соціальних і життєвих проблем методики усвідомленого й емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації.

ПРН 05. Володіє навичками критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток здобувачів освіти, на прийняття рішень.

ПРН 06. Знає підходи до організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій.

ПРН 07. Здійснює власний професійний розвиток у контексті навчання впродовж життя.

Список рекомендованої літератури:

1. Александрова В. Організація позакласної роботи з української мови та літератури в школі. Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії»: збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницький, 2015. С. 159–162.

2. Афанасьєва І. І. Групова робота та метод проєктів на дистанційних уроках словесності : посібник. Кременчук, 2003. 51 с.

3. Бондаренко Л. Підготовка майбутніх учителів-філологів до проведення масової позакласної роботи з української літератури. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип. 37, том 1. С. 185–189.

4. Діденко Н. М. Методика позакласної роботи з української мови у процесі профільного навчання : дис. ... канд. пед. Наук : 13.00.02. Київ, 2016. 299 с.

5. Ковтюх С. Л. Робота з науково обдарованою молоддю на кафедрі української мови. Робота з науково обдарованою молоддю : проблеми та перспективи: збірник матеріалів міжнародної науково-методичної конференції (17–19 травня 2018 р.). Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. С. 93–95.

6. Ковтюх С. Л. Елементи ділових ігор у навчанні фонетики і фонології української мови як реалізація когнітивно-комунікативного підходу. Когнітивно-комунікативні стратегії розвитку здобувачів вищої освіти у процесі професійної підготовки [збірник тез Всеукраїнського науково-практичного семінару]. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 54–56.

7. Ковтюх С. Л. Нагальні потреби та перспективи функціонування державної української мови. Філологічний часопис. 2023. Вип. 1 (21). С. 68–78.

8. Ковтюх С. Л. Українська мова як світова: реальність, перспектива чи мрія. Українська мова у світі : збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 21 серпня 2024 р. Львів, 2024. С. 76–81.

9. Корнілова К. О., Резніченко Ю. О. Ефективні форми позакласної роботи в процесі

вивчення української літератури в школі. Закарпатські філологічні студії. Ужгород : ВД «Гельветика». Випуск 39. Том 1. С. 267–271.

10. Чайка О. В. Підготовка майбутніх учителів-філологів до організації позакласної творчої діяльності учнів загальноосвітніх закладів : дис. ... канд.пед. Наук: 13.00.04. Одеса, 2018. 333 с.